İSTİNYE ÜNİVERSİTESİ
KADAM
KAMU DİPLOMASİ
UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ

BÜLTEN

EYLÜL 2026
SAYI 43

Değerli İstinye Ailesi,
Sayın Okurlarımız,
Bültenimizin Eylül 2026 sayısında yine farklı konularla karşınızdayız.

Günümüzde kamu diplomasisinin bir alt alanı olan kültürel diplomasi kapsamında yer alan gastrodiplomasi, bu sayımızda özel önem verdiğimiz bir konudur. Toplumların damak lezzetleri ile yumuşak güç kazanması, 2000'li yılların başından itibaren dünyada popüler olmaya başlamış; birçok ülke, mutfak sanatlarını tanıtarak imaj ve itibar kazanma konusunda gayret sarf etmiştir. Küreselleşmeyle birlikte farklı coğrafyaların lezzetlerine duyulan merakın artması, gastronominin bir yumuşak güç aracı olarak kullanılmasını da yaygınlaştırmıştır. Bu sayımızda, İstanbul'da henüz oluşturulma aşamasında olan "Gastrodiplomasi İnisiyatifi"nden söz edeceğiz.

Sonraki konumuz, gelişmiş devletler tarafından bir kamu diplomasisi söylemi olarak kullanılan "demokrasinin" aslında postkolonyal bir baskı aracı niteliği taşıdığına ilişkin görüşlerimizdir. Güney Yarım Küre'de yer alan, sömürge geçmişi bulunan ve sosyoekonomik gelişmelerini tamamlayamamış pek çok ülkeye demokratik düzenin empoze edilmesi ve bu ülkelerde demokrasinin yaşaması için gerekli şartların bulunmaması, baskıcı diktatörlüklerin doğmasına neden olabilmektedir. Demokratik söylem ile kamu diplomasisi arasındaki ilişkiyi bu noktadan hareketle ele aldık.

Bu sayımızdaki son yazı ise Hollanda'da yıllardır Türk toplumuna önderlik yapan Sayın Drs. Veyis Güngör'ün bu ülkede yaşayan vatandaşlarımızın/soydaşlarımızın diaspora diplomasisi faaliyetlerine ilişkindir. Yaklaşık altı yüz bin Türk'ün yaşadığı Hollanda'da Türklerin siyasete katılmaları konusunda değerli çalışmaları bulunan Sayın Drs. Güngör'ü Bülten'e konuk etmekten memnuniyet duyuyoruz.

Yükseköğrenim kurumlarında ders başı yapılan Eylül ayında tüm sevgili öğrencilerimize ve öğretim elemanlarına başarılar diliyoruz.
Saygılarımızla, iyi okumalar.
KADAM Yönetim Kurulu

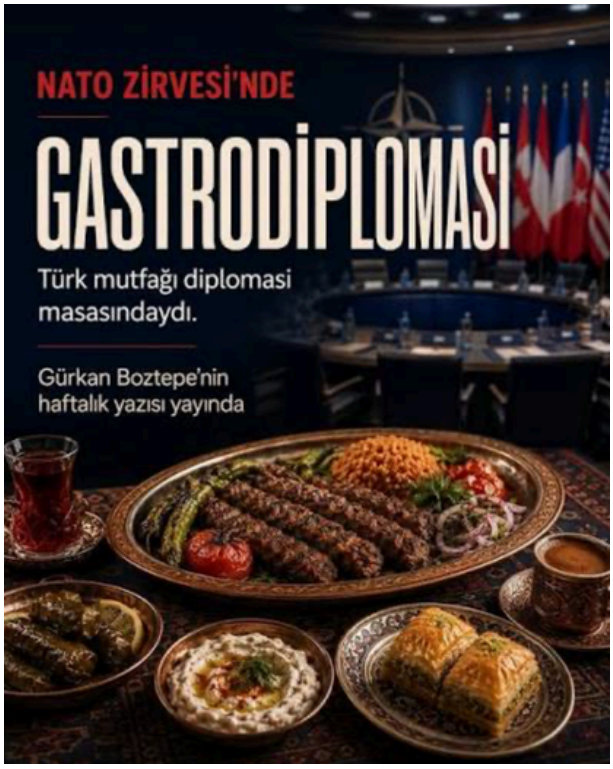
BİR İTİBAR ARACI OLARAK GASTRODİPLOMASİ

2000'li yılların başından itibaren birçok ülkede farkına varılan ulusal damak lezzetlerinin "yumuşak güç" artırma aracı olarak kullanılması süreçleri, günümüzde giderek yaygınlaşmıştır. Yemeklerine güvenen ülkeler, bu alanda tanıtım kampanyaları ve diğer etkinliklerle imaj ve itibar kazanmak için harekete geçtiler. Bu ülkeler arasında Kore ve Tayvan başı çekerken, geleneksel olarak güçlü mutfakları olan Çin, İtalya ve Fransa gibi ülkeler de bu kervana katıldılar.

Türkiye, coğrafi konumu ve ilk çağlardan itibaren farklı kültürlerin yeşerdiği bir ülke olarak son yıllarda sahip olduğu büyük kuliner zenginliğini tanıtmak için gayret göstermeye başladı. Türkiye'nin dış temsilcilikleri, Kültür ve Turizm Bakanlığı ve yemek sektörü, farklı etkinliklerle yurt dışında önemli bir hareketliliğin içine girdiler. Türkiye, özellikle yöresel zenginliklerinin öncelikle kendisi farkına vardı ve bu değerleri dış dünyaya tanıtmak için gerekli tedbirlerin alınmasının ne kadar önemli olduğunu anladı. Ancak bu çalışmaların daha kurumsal ve koordineli yürütülmesi gereği de bir zarurettir. Örgütlü bir gastrodiplomasi faaliyetinin başarı şansı daha büyüktür. Hele ki bu denli büyük bir lezzet zenginliğiniz varsa!

Birçok başka ülkenin, özellikle de Tayland ve Güney Kore gibi ülkelerin, mutfaklarını birer birer tanıtmak için harekete geçtikleri ve bu süreçte devlet desteklerinin ne denli belirleyici bir rol oynadığı aşikârdır. Zira bu ülkelerin sadece yemek kültürlerini değil, aynı zamanda bir yaşam tarzını, estetiği ve kültürel değerlerini de bir bütün olarak dünyaya pazarladıkları ve bu stratejik yaklaşım sayesinde küresel çapta itibar kazandıkları yadsınamaz bir gerçektir.

Türkiye, büyük lezzet zenginliğine sahip olduğu hâlde bu alanda bugüne kadar yeterince aktif olamamıştır. Ancak bu eksikliğin mutlaka kapatılması gerektiği de genel kabul görmektedir. İşte bu noktalardan hareketle İstanbul'da; markacılık, mutfak sanatları, sağlıklı gıda ve kamu diplomasisi sektörlerinden bir araya gelen akademisyen, şef ve markacılıkta uzman kişiler, bir "Gastrodiplomasi İnisiyatifi" kurarak Türk mutfağının küresel arenada hak ettiği yere ulaşması için kapsamlı bir yol haritası oluşturmaya karar vermiştir. Oluşumun geniş biçimde kamuoyuna duyurulması ve etkili faaliyetlerin kısa sürede hayata geçirilmesi hedeflenmiştir.



Bu inisiyatif, sadece geleneksel değerlerin korunmasını değil, aynı zamanda modern mutfak teknikleri ve yenilikçi yaklaşımlarla harmanlanarak mutfağımızın uluslararası platformlarda bir marka hâline getirilmesini hedeflemektedir. Bu vizyon doğrultusunda inisiyatif, önümüzdeki dönemde gastronomi turizmini canlandırmayı, yerel üreticileri küresel tedarik zincirlerine entegre etmeyi ve Türk mutfağının kültürel derinliğini akademik ve pratik çalışmalarla destekleyerek dünya çapında bir bilinirlik seviyesine ulaştırmayı amaçlamaktadır.



ANADOLU MUTFAĞIMIZ TÜRKİYE'NİN GÜCÜ OLUYOR!

Seyfi AKİL

Binlerce yıllık Anadolu mutfak kültürünü, Türkiye'nin yeni diplomasi dili haline getirecek olan Gastrodiplomasi İnisiyatifi kuruldu. Marka stratejisti ve Gastro TV Kurucusu Hakan Kural öncülüğünde hayata geçirilen Gastrodiplomasi İnisiyatifi'nin ilk girişimi Uluslararası Gastrodiplomasi Zirvesi olacak.

Türkiye'nin diplomasi dilini binlerce yıllık Anadolu mutfak kültürüyle harmanlamak için harekete geçildi. Türkiye'nin zengin gastronomi mirasını kültürel diplomasi, turizm, uluslararası tanıtım ve ülke markası perspektifiyle dünyaya tanıtacak olan Gastrodiplomasi İnisiyatifi kuruldu. En son Ankara'daki NATO zirvesinde kendini gösteren ve servis edilen tabaklarla Türkiye'yi dünyaya taşıyan gastrodiplomasi, ülkelerin en etkili "yumuşak güç"ü olarak tanımlanıyor.



GİRİŞİMDE KİMLER VAR?

İnisiyatif, farklı uzmanlık alanlarından oluşturulacak çalışma grupları aracılığıyla ulusal ve uluslararası projeler geliştirecek. Ayrıca iş birlikleri kurulması ve Türkiye'nin gastronomi alanındaki birikiminin dünyaya daha sistematik biçimde taşınması yönünde çalışmalar da yapacak olan İnisiyatif'in kurucu yapı ve çalışma gruplarında; Şef Araz Aknam, Prof. Dr. Derya Aydıner, Prof. Dr. Osman Arayıcı, Prof. Dr. Osman Can Ünver, Şef Rüştü Ekmen, Şef Haldun Tüzel, Süleyman Tarakçı, Prof. Dr. Saadet Aytıs, Yeşim Kaya, Merve Kılıç, Dr. Yavuz Dizdar, Bekir Kaya, Celal Uysal ve Nedim Özkan yer aldı. İnisiyatif, önümüzdeki dönemde farklı uzmanlık alanlarından yeni isimlerin katılımıyla çalışma ağını genişletmeyi planlıyor.



KURUCU ÜYELERDEN DEĞERLENDİRMELER

• **Prof. Dr. Osman Can Ünver (Kamu Diplomasisi Uzmanı):** "Günümüzde ülkelerin uluslararası itibarı yalnızca siyasi ve ekonomik güçleriyle değil, kültürel değerlerini dünyaya anlatabilme kapasiteleriyle de şekilleniyor. Gastronomi bu açıdan en etkili kamu diplomasisi araçlarından biri. Gastrodiplomasi İnisiyatifi, Türkiye'nin bu alandaki potansiyelini kurumsal bir vizyonla uluslararası platformlara taşıyacak önemli bir adım."

• **Süleyman Tarakçı (TURGİD Yönetim Kurulu Üyesi):** "Türk mutfağının uluslararası alanda hak ettiği yere ulaşması artık yalnızca sektörün değil, ülkemizin ortak meselesi. Sayın Emine Erdoğan'ın son dönemde Türk mutfağı ve gastrodiplomasi konularına verdiği önem, bu alandaki farkındalığın en güçlü göstergelerinden biri. Bu sivil inisiyatifin kamu, özel sektör ve sivil toplum arasında güçlü bir köprü oluşturacağına inanıyorum."

• **Şef Araz Aknam:** "Bir mutfağın dünyaya açılması yalnızca tariflerle değil; hikâyesi, kültürü ve sürdürülebilir üretim anlayışıyla mümkün. Türk mutfağı bu zenginliğe fazlasıyla sahip. Gastrodiplomasi İnisiyatifi'nin, bu mirası uluslararası standartlarda anlatabilecek güçlü bir platform olacağına inanıyorum."

• **Şef Haldun Tüzel (Gastronomi Araştırmacısı):** "Anadolu'nun binlerce yıllık gastronomi birikimi yalnızca korunması gereken bir miras değil, aynı zamanda geleceğe taşınması gereken stratejik bir değer. Bu oluşum, yerel bilgi ile küresel vizyonu aynı çatı altında buluşturan önemli bir başlangıç olacak."

• **Yeşim Kaya (Kurumsal Dönüşüm Danışmanı):** "Bir ülkenin sahip olduğu kültürel değeri küresel bir güce dönüştürmek, yalnızca güçlü bir hikâyeye değil; doğru bir vizyona, sürdürülebilir bir yapıya ve farklı disiplinlerin ortak akılla hareket etmesine bağlı. Gastrodiplomasi İnisiyatifi'nin en önemli gücünün de bu bütüncül yaklaşım olduğuna inanıyorum."

• **Dr. Yavuz Dizdar:** "Gastronomi yalnızca lezzet değildir; üretim biçimi, tarım politikaları, sağlıklı beslenme ve toplum sağlığıyla doğrudan ilişkilidir. Bu nedenle gastronomiye bilimsel bir bakış açısıyla yaklaşılması büyük önem taşıyor. Gastrodiplomasi İnisiyatifi'nin bu yaklaşımı benimsemesi son derece kıymetli"

(https://www.superhaber.com/amp/anadolu-mutfagimiz-turkiyenin-yeni-gucu-oluyor-584474)

POSTKOLONYAL BASKI ARACI OLARAK "DEMOKRASİ"

"**Postkolonyal Baskı Aracı Olarak Demokrasi**" başlığı, özellikle Batı–Batı dışı toplumlar arasındaki iktidar ilişkilerini **postkolonyalizm** ekseninde incelemek için güçlü bir akademik çerçeve sunmaktadır. Ancak akademik olarak daha isabetli yaklaşım, demokrasinin kendisini baskı aracı ilan etmekten ziyade, **demokrasi söyleminin ve demokratikleştirme pratiklerinin belirli koşullarda postkolonyal bir iktidar aracına dönüşebilmesini** analiz etmektir. Zira kavramın evrensel değerinden ziyade, tarihsel süreçte hangi aktörler tarafından nasıl araçsallaştırıldığı önemlidir. O hâlde şu düşünceyi ileri sürmek yanlış olmayacaktır: **Demokrasi, evrensel bir siyasal norm olma iddiasının ötesinde, tarihsel ve jeopolitik güç asimetrileri içerisinde belirli aktörler tarafından tanımlandığında, postkolonyal bir disiplin ve müdahale aracına dönüşebilmektedir.**



Bu tezi üç düzeyde ele almak mümkündür:

1. Normatif düzey:
"Demokrasi nedir?" sorusunun kim tarafından tanımlandığı.
2. Söylemsel düzey:
Batı'nın kendisini "demokratik", Batı dışı toplumları ise "demokratikleşmesi gereken" aktörler olarak konumlandırması.
3. Jeopolitik düzey:
Demokrasi, insan hakları ve hukuk devleti söylemlerinin yaptırım, dış yardım koşulluluğu, müdahale, üyelik kriterleri veya diplomatik baskı mekanizmalarıyla ilişkilendirilmesi.

Bu çerçevede kamu diplomasisi bağlamını da dikkate almak suretiyle, şu soruları yöneltmek uygun olacaktır:

- Demokrasi söylemi, hangi tarihsel ve jeopolitik koşullarda evrensel bir siyasal norm olmaktan çıkarak postkolonyal bir iktidar ve disiplin mekanizmasına dönüşmektedir?

Buna bağlı olarak şu alt sorular kurulabilir:
• Demokrasi kavramının evrenselliğini kim ve hangi kurumlar üretmektedir?
• Batı'nın demokrasi anlayışı hangi ölçüde evrensel, hangi ölçüde tarihsel olarak özgüldür?
• "Demokratikleşme" söylemi Batı dışı toplumları nasıl konumlandırmaktadır?
• Demokrasi koşulluluğu ile ekonomik ve siyasal güç asimetrileri arasında nasıl bir ilişki vardır?
• Demokrasi söylemi hangi durumlarda **rıza üretme**, hangi durumlarda **disipline etme** işlevi görmektedir?
• Batı dışı aktörler bu söylemi yalnızca kabul mü etmekte, yoksa **uyarlamak, müzakere etmek ve yeniden üretmekte** midir?

Bu görüşler ışığında "batı dışı" toplumlara empoze edilen "demokrasi" söylemi içeren kamu diplomasisi söylemlerini farklı bir bakışla değerlendirmenin mümkün olacağı düşünülmektedir.

AKADEMİK PERSPEKTİF

BİR SİVİL DİPLOMASİ ÖRNEĞİ: AMSTERDAM TÜRKEVİ

Diplomasi denildiğinde çoğumuzun aklına büyükelçilikler, konsolosluklar, dışişleri bakanlıkları, resmî ziyaretler ve devletler arasındaki görüşmeler gelir. Oysa günümüz dünyasında ülkelerin birbirleriyle ilişkileri artık yalnızca devletler üzerinden yürümemektedir. Toplumlar, üniversiteler, sivil toplum kuruluşları, kültür ve sanat çevreleri, medya, gençler ve hatta bireyler de ülkeler arasındaki ilişkilerin şekillenmesinde önemli roller üstlenmektedir. Sivil diplomasi ya da kamu diplomasisinin önemli boyutlarından biri de tam bu noktada ortaya çıkmaktadır. Bir ülkenin başka bir toplumla iletişim kurması, kendi kültürünü ve değerlerini anlatması, karşılıklı anlayış geliştirmesi ve toplumlar arasında güven oluşturması, söz konusu diplomasi alanının temel unsurları arasında yer almaktadır.

Bu makalede, özellikle Amsterdam merkezli Türkevi Araştırmalar Merkezi'nin yıllar içerisinde gerçekleştirdiği faaliyetlerden hareketle sivil diplomasinin somut bir örneği ele alınmaya çalışılmaktadır. Amsterdam Türkevi'nin faaliyetleri arasında yer alan **Amsterdam Tartışmaları, Erasmus Staj Hareketliliği ve Akademik İş Birliği, Türkevi Yayınları ve Türk kültür ve medeniyet değerlerinin Hollandacaya kazandırılması** üzerinde durulacaktır.



Amsterdam Tartışmaları

Amsterdam Tartışmaları, Hollanda'daki Türklerin bir ağ çalışması olarak öncelikle katılımcıların ve ilgi duyanların, başta yaşadıkları ülkenin ve toplumun sosyal yapısı, siyaseti, ilişkileri ve kurumlarını daha yakından tanımalarına ve toplumsal konular üzerinde fikir yürütmelerine yardımcı olmayı hedeflemektedir. Amsterdam Tartışmaları aynı zamanda Avrupa'daki ve küresel ölçekteki gelişmeleri öğrenme, algılama ve yorumlama imkânı da sunmaktadır. Bu kapsamda bugüne kadar 60 konu ele alınmıştır.

Nitekim Türkevi'nin 50. Amsterdam Tartışmaları, **"Diaspora, Sivil Diplomasi ve Türk Girişimcilerin Katma Değeri"** başlığıyla gerçekleştirilmiştir. Diğer taraftan, 2017 yılında Türkiye-Hollanda ilişkilerinde yaşanan diplomatik kriz sırasında gerçekleştirilen 52. Amsterdam Tartışmaları da bu bağlamda değerlendirilebilecek başka bir örnektir.Akademisyenler, sivil toplum temsilcileri, kanaat önderleri, yazarlar ve sanatçılar bir araya gelerek iki ülke arasındaki krizi ve olası çözüm yollarını tartışmışlardır.

Erasmus Staj Hareketliliği ve Akademik İş Birliği

Türkevi Araştırmalar Merkezi, 2008 yılından beri özellikle Türkiye'den Erasmus Staj Hareketliliği Programı'ndan yararlanan öğrencilere staj imkânı sunmaktadır. Bu çerçevede her yıl, genellikle yaz aylarında, üç veya dört öğrenci, yüksek lisans ve doktora öğrencileri de dâhil olmak üzere, en az iki ay Türkevi Derneği'nin bir biriminde staj yapmaktadır.

Bugüne kadar aşağıdaki üniversitelerden öğrenciler Türkevi'nde staj yapmıştır: *Üsküdar Üniversitesi, Marmara Üniversitesi, Selçuk Üniversitesi, Gazi Üniversitesi, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Ankara Üniversitesi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sabahattin Zaim Üniversitesi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Yeditepe Üniversitesi, İstanbul Gelişim Üniversitesi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi ve Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi.*

Türkiye'den Amsterdam'a gelen bir öğrenci, burada yalnızca bir üniversitede eğitim veya staj deneyimi yaşamamaktadır. Aynı zamanda Amsterdam'ı tanımakta, Hollanda toplumunu gözlemlemekte, Avrupa'nın gündelik hayatını yakından görmekte ve farklı kültürlerle karşılaşmaktadır. Bunun yanında yeni sosyal ilişkiler ve arkadaşlıklar kurmakta, farklı bir toplumun kurumlarını ve işleyişini tanıma fırsatı bulmaktadır. Daha da önemlisi, kendi ülkesine ve kendi toplumuna dışarıdan bakabilme imkânı elde etmektedir.

Türkevi Yayınları

Türkevi, göç ve ilgili konularla alakalı araştırma ve derleme eserlerin yayımlanmasına katkı sunmaktadır. Bu bağlamda ilgili eserlerin hem araştırmacıların hem de kurum ve kuruluşların istifadesine sunulması amaçlanmaktadır. Ayrıca Türkevi Araştırmalar Merkezi, göç, kimlik, siyasi katılım, çok kültürlülük ve Türkiye-AB ilişkileri konularında yapılan "Doktora Tezleri Yayınları Projesi"ni de yürütmektedir. Bu çerçevede 1987-2024 yılları arasında toplam 135 kitap, CD, DVD ve kaset yayını yapılmıştır.

Türkevi Araştırmalar Merkezi'nin yayın faaliyetleri, Avrupa'da yaşayan Türk toplumunun tecrübesinin kayıt altına alınması bakımından önem taşımaktadır. Göçle birlikte ortaya çıkan sosyal, kültürel ve siyasal tecrübeler araştırılmakta, yazılı hâle getirilmekte ve gelecek kuşaklara aktarılmaktadır. Böylece yalnızca bugünün ihtiyaçlarına cevap veren bir yayın faaliyeti gerçekleştirilmemekte, aynı zamanda bir kültürel ve toplumsal hafıza oluşturulmaktadır.

Türk Kültürünün Hollandacaya Kazandırılması

Türkevi'nin doğrudan kültür diplomasisi örneğini oluşturan faaliyetlerinden biri de Türk kültür ve medeniyet birikiminin Hollandacaya kazandırılmasıdır. Türkevi'nin yıllar içerisinde bu çerçevede gerçekleştirdiği tercüme yayınları arasında **Mevlana ve Mesnevi, Yunus Emre, Hoca Ahmet Yesevi, Ahilik ve Ahi Evran, Hacı Bektaş Veli, Evliya Çelebi, Sarı Saltuk, Dede Efendi ve Âşık Veysel** gibi Türk kültür ve düşünce tarihinin önemli şahsiyetleri ve değerleri hakkında eserler bulunmaktadır.

Bu eserlerin Hollandaca okuyucuyla buluşması, kültürler arasında yeni bir iletişim kanalı oluşturmaktadır. Bir Hollandalı okuyucu Yunus Emre'yi kendi dilinde okuyabiliyorsa, Türk kültürünün önemli bir şahsiyetiyle doğrudan karşılaşmış olmaktadır. Mevlana'nın düşüncesi Hollandaca okunabiliyorsa, iki kültür arasında yeni bir pencere açılmış demektir. Ahilik anlayışı başka bir dilde anlatılıyorsa, Anadolu'nun sosyal, ekonomik ve ahlaki birikimi farklı bir toplumun dikkatine sunulmuş olmaktadır.

Amsterdam Türkevi örneği, sivil toplum kuruluşlarının uluslararası ilişkiler alanında üstlenebileceği rolün somut biçimde gözlemlenebileceği örneklerden biridir. Yukarıda verilen faaliyet örnekleri, farklı alanlarda yürütülmekle birlikte aynı temel amaca hizmet etmektedir: toplumların birbirini daha yakından tanımasına, anlamasına ve iletişim kurmasına katkıda bulunmak. Bu faaliyetler aynı zamanda Avrupa'da yaşayan Türk toplumunun yalnızca kendi kültürel kimliğini koruyan bir topluluk olmadığını, yaşadığı toplumla karşılıklı iletişim kuran ve iki toplum arasında bağlar oluşturabilen bir aktör olduğunu göstermektedir. Türkiye ile Hollanda arasında uzun yıllardır oluşmuş olan insanî, sosyal, ekonomik, akademik ve kültürel bağlar düşünüldüğünde, bu tür sivil aktörlerin sahip olduğu tecrübe ve birikimin önemi daha da belirginleşmektedir.

Sonuç olarak, Amsterdam Türkevi'nin faaliyetleri sivil diplomasi, akademik hareketlilik, bilgi üretimi ve kültürel diplomasi arasında birbirini tamamlayan bir ilişki bulunduğunu göstermektedir. Tartışma platformları toplumsal iletişimi, öğrenci hareketliliği insanî ve akademik ilişkileri, yayın faaliyetleri bilgi ve hafıza aktarımını, kültürel eserlerin Hollandacaya kazandırılması ise kültürlerarası iletişimi güçlendirmektedir. Bu dört alan birlikte değerlendirildiğinde, Amsterdam Türkevi'nin yıllar içerisinde oluşturduğu tecrübenin Türkiye ile Hollanda arasındaki ilişkilerin toplumsal zeminini besleyen bir **sivil diplomasi pratiği** olarak ele alınabileceği görülmektedir.

Drs. Veyis GÜNGÖR

15 Eylül 2026

Değerli okurlarımız, kadam.istinye.edu.tr adresli web sayfamızı da izlemenizi ve eleştirilerinizi kadam@istinye.edu.tr adresimize iletmenizi istirham ediyoruz.